Kliimaseadus – ruumiloome ja hooned – II töörühma kohtumine

KLIIMAMINISTEERIUM

Ivo Jaanisoo
elukeskkonna ja ringmajanduse asekantsler
8. veebruar 2024

Midjourney.com

Kliimaseaduse ülesehitus ja ajakava

+ Üldsätted ja reguleerimisala
+ Kliimaeesmärgid, sh kasvuhoonegaaside eelarve
+ Kliimarahastus
+ Kliimaneutraalsuse tagamise põhimõtted
+ Kliimamuutustega kohanemine
+ Aruandlus ja seire
+ Vastutus
+ Järelevalve

Kuu, aasta	Tegevus
9-10.2023	VTK avalik konsultatsioon
11.2023–4.2024	Eelnõu koostamise konsultatsioonid valdkondlikes töörühmades, Kliimanõukogus ja juhtrühmas
3-4.2024	Avalikkuse laiem kaasamine
4-5.2024	Seaduseelnõu koostamine ja kooskõlastamine
6.2024	Seaduseelnõu Vabariigi Valitsusele esitamine
9.2024	Menetlus Riigikogus
1.2025	Eeldatav jõustumine

Eesti kliimaeesmärgid

2030

Kliimapaketi „Eesmärk 55“ JJM eesmärk: -24%

Kliimapaketi „Eesmärk 55“ LULUCF eesmärk: -0,43 mln t (võrreldes 2016-2018 keskmisega)

Eesti 2035 tegevuskava: 8 mln tonni CO_2 ekv

2040

Uued EL 2040 eesmärgid: arutelud alanud

2050

Eesti 2035: kliimaneutraalsus ehk kasvuhoonegaaside heide ja nende sidumine on tasakaalus

Sektoripõhiste eesmärkide lähtekohad

Energeetika	Tööstus	Transport, hooned, põllumajandus, jäätmed	Maakasutus
Täiendavat siseriiklikku kohustust ei sea — ETSi EE proportsioon lähtekohaks Heite vähendamise osakaal lähtub EL ETSi jaotuse loogikast (Eesti osakaal tervikust) 75% ETSi heitest Tasakaalustab tööstuse heidet	Täiendavat siseriiklikku kohustust ei sea — ETSi EE proportsioon lähtekohaks Heite vähendamise osakaal lähtub EL ETSi jaotuse loogikast (Eesti osakaal tervikust) 25% ETSi heitest Lisanduvale tööstusele heitepuhvri jätmine: 10-20%	Läbirääkimiste alguspunkt: ühtlane eesmärk kõikidele -24% (võrreldes 2005 aastaga) Põllumajandust võimalik tasakaalustada maakasutusega	**2030. aastal tasakaal heite ja sidumise vahel, hiljem vähemalt sidumine** Põllumajandust võimalik tasakaalustada maakasutusega

EL -55% eesmärgi saavutamine

Heitkoguse ühikutega kauplemise süsteem (ETS)

- EL ülene eesmärk 2030. a võrreldes 2005. a: -62%
- Riiklikud eesmärgid puuduvad

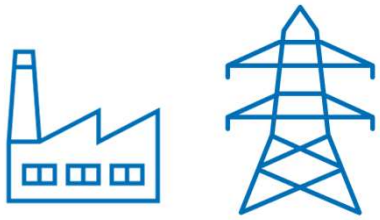

Jõupingutuste jagamise määrus (ESR)

- EL ülene eesmärk 2030. a: -40%
- Eesti 2030. a eesmärk võrreldes 2005. a: -24%

Maakasutuse, maakasutuse muutuse ja metsanduse määrus (LULUCF)

- EL ülene eesmärk 2030. a eesmärk: 310 mln tonni sidumist
- Eesti 2030. a eesmärk: 0,43 mln t lisasidumist vrdl 2016-2018

EL -55% eesmärgi saavutamine

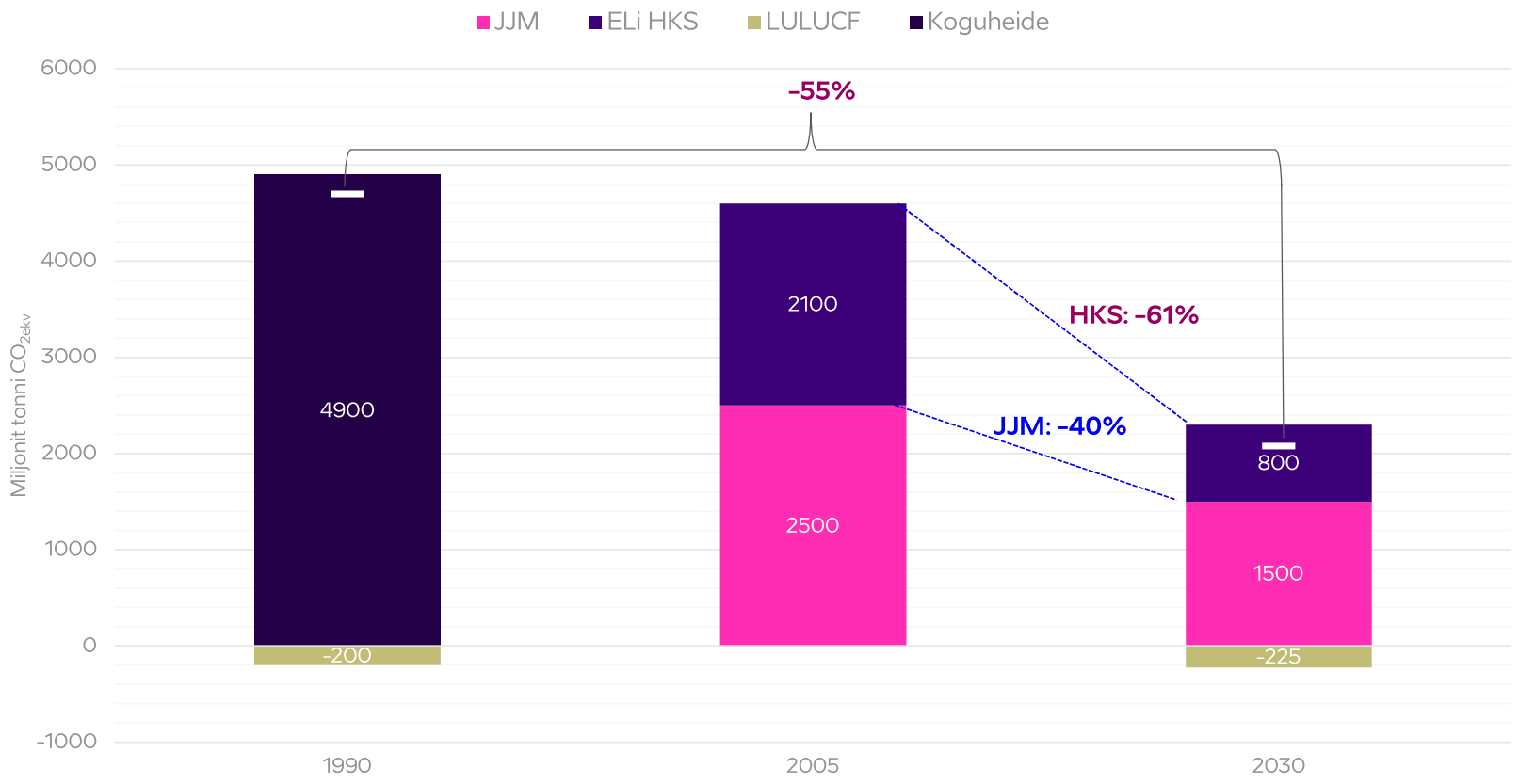

Sektorite eesmärgid kliimaseaduses

Energeetika (sh ETS) ➔ elekter, soojamajandus, võrguhaldus, energiatõhusus

Transport ➔ maanteetransport, raudteetransport, siseriiklik laevandus ja siseriiklik lennundus

Põllumajandus ➔ loomad, maaharimine, kütused

Tööstus (sh ETS)

Jäätmed

Hooned

Maakasutus

- Metsandus
- turbatootmine

Ehituse panus

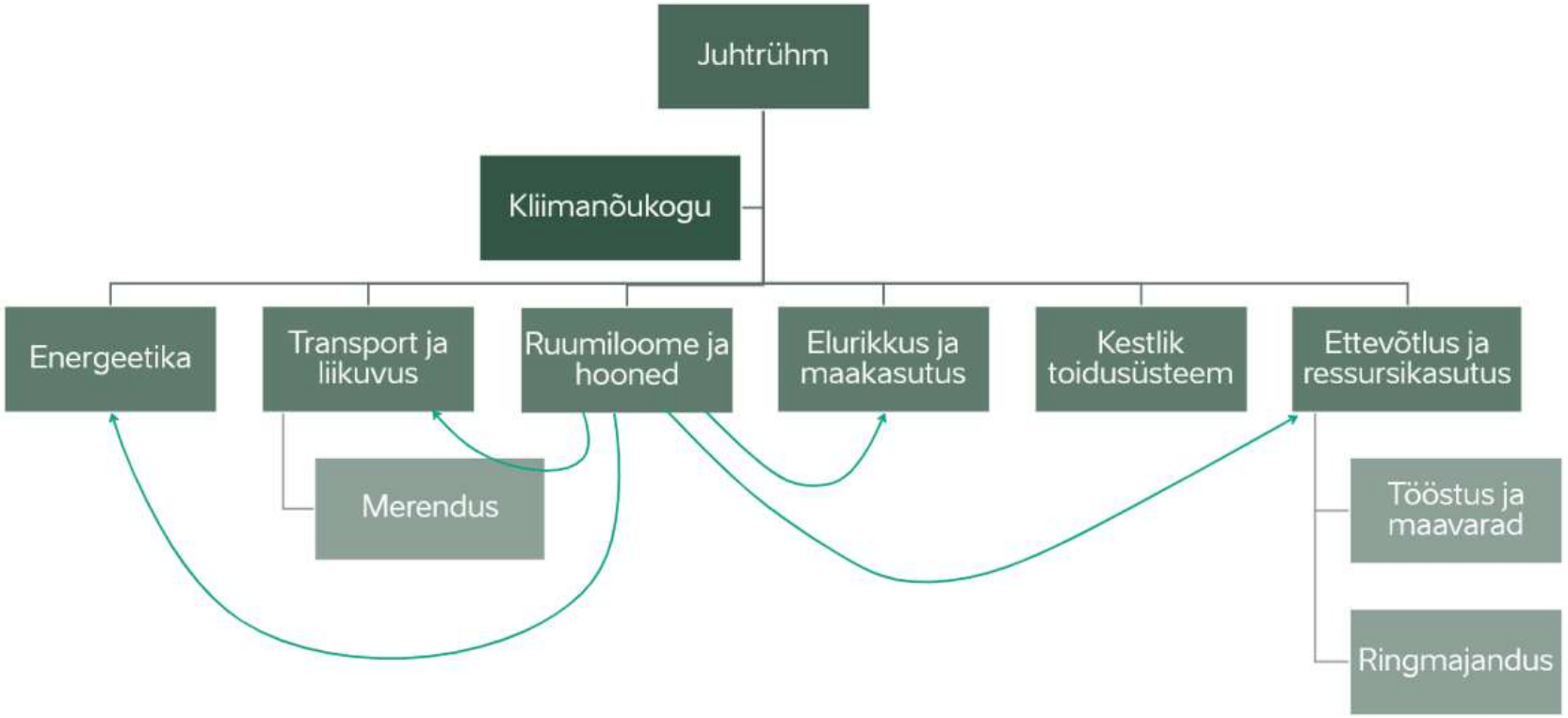

Eesti kasvuhoonegaasid 2021

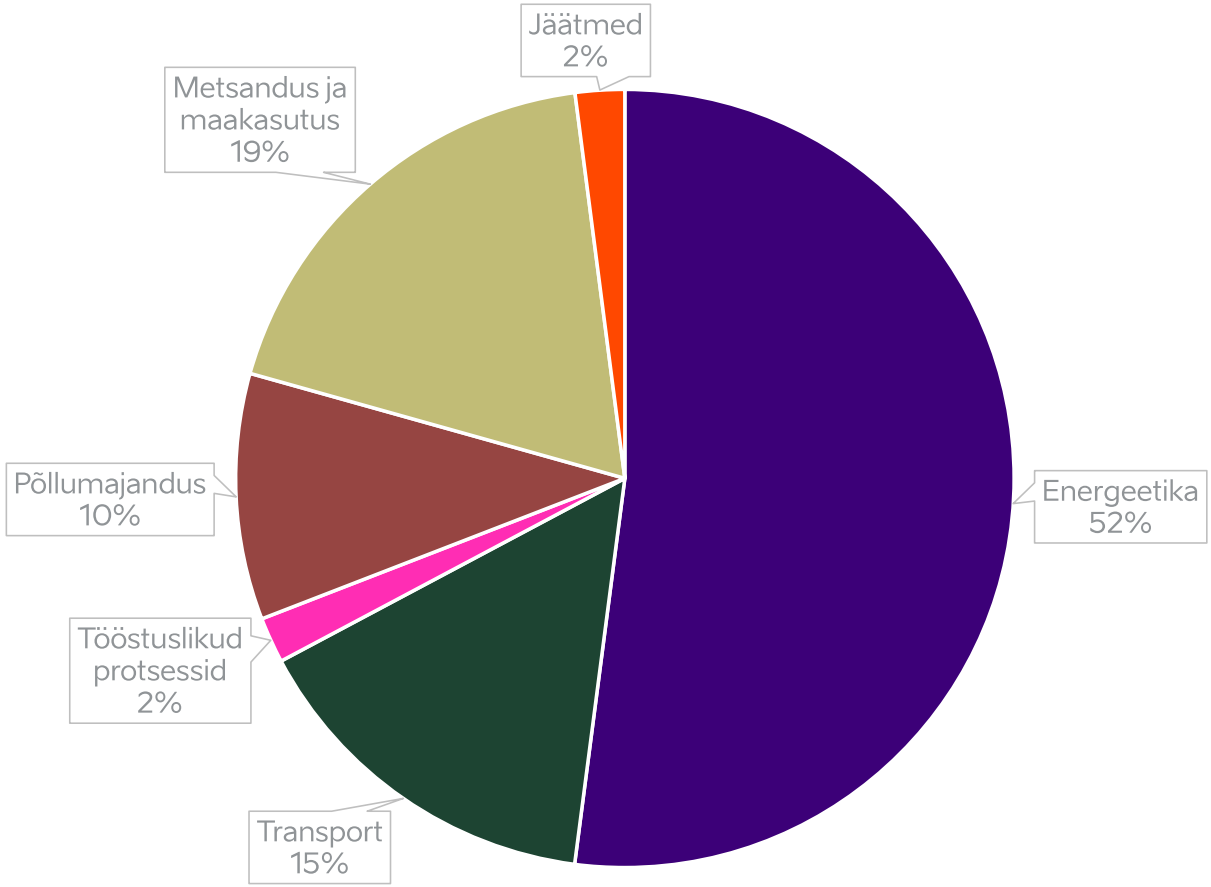

Eesti Vabariik

KHG inventuuri heitkogused 2021a

KASVUHOONEGAASIDE ALLIKA- JA NEELDAJAKATEGOORIAD	Heitkogus kt CO_2 ekvivalenti
1. Energeetika	**10 418.13**
A. Kütuse põletamine	10 394.98
1. Energeetikatööstus	6994.68
a. Riiklik elektri- ja soojusenergia tootmine	5446.05
b. Nafta rafineerimine	NO
c. Tahkekütuste tootmine ja muud energeetikatööstuse harud	1548.63
2. Töötlev tööstus ja ehitus	398.82
3. Transport	2350.65
a. Riigisisene lennundus	5.62
b. Maanteetransport	2279.03
c. Raudteetransport	47.54
d. Riigisisene laevandus	18.47
e. Muu transport	NO
4. Muud sektorid	650.83
a. Kaubanduslik/institutsiooniline	253.94
b. Elamud	183.05
c. Põllumajandus/metsandus/kalandus	213.83
5. Muu	NO
B. Kütuste hajusheide	23.16
1. Tahked kütused	NO
2. Nafta ja maagaas ning muu energiatootmisest tulenev heide	23.16
C. CO_2 transport ja ladustamine	NO
2. Tööstusprotsessid ja toodete kasutamine	**295.94**
A. Mineraalitööstus	58.83
B. Keemiatööstus	NO
C. Metallitööstus	3.00
D. Kütustest saadavad energiaga mitteseotud tooted ja lahustite kasutamine	38.44
E. Elektroonikatööstus	NO
F. Toodete kasutamine OKA-de asemel	190.21
G. Muu toodete tootmine ja kasutamine	5.46
H. Muu	NO

KOKKU heitkogus (va LULUCF):
12615.17 kt CO_2 ekvivalenti

3. Põllumajandus	**1583.94**
A. Soolesisene fermentatsioon	623.15
B. Sõnnikukäitlus	255.28
C. Riisikasvatus	NO
D. Põllumajandusmaad	678.89
E. Savannide tahtlik põletamine	NO
F. Põllumajandusjääkide välioludes põletamine	NO
G. Lupjamine	28.48
H. Karbamiidi kasutamine	0.13
I. Muud süsinikku sisaldavad väetised	NO
J. Muu	NO
4. Maakasutus, maakasutuse muutus ja metsandus	uuendamisel
A. Metsamaa	uuendamisel
B. Põllumaa	uuendamisel
C. Rohumaa	uuendamisel
. Märgalad	uuendamisel
E. Asulad	uuendamisel
F. Muu maa	uuendamisel
G. Raiepuidust tooted	uuendamisel
H. Muu	uuendamisel
5. Jäätmed	**317.16**
A. Tahkete jäätmete ladestamine	196.90
B. Tahkete jäätmete bioloogiline töötlemine	30.03
C. Jäätmete põletamine ja lahtine põletamine	0.89
D. Reovee puhastamine ja ärajuhtimine	89.34
E. Muu	NO

Tarbimise vaade (Rohetiiger)

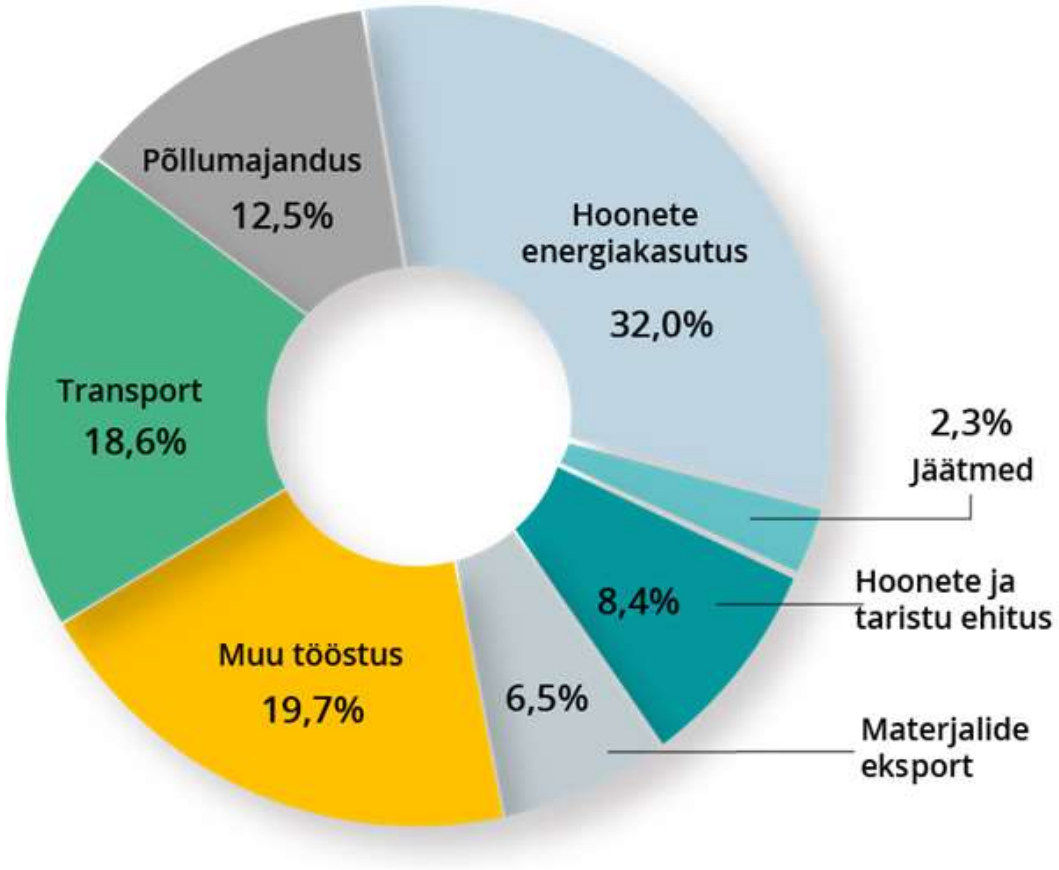

2050. a renoveerimise eesmärk

4 mln tCO_2/a vähem KHG
heidet tähendab 90% KHG
heite kokkuhoidu.

Arvestades strateegias toodud rekonstrueerimise mahtude ja Eesti kliimaambitsiooni tõstmise võimaluste analüüsis prognoositud elektri ja kaugkütte CO_2 eriheite vähenemisega, on olemasolevate hoonete CO_2 heite vähenemise potentsiaal ~90% (~4 mln tCO_2/a).

Rohetiiger: *„Ehitus- ja kinnisvarasektori osakaal on 40,3% Eesti 2021. aasta KHG netoheitest ehk 6,3 miljonit tonni CO2e (osakaal ilma LULUCFita on 49,6%).“*

Rohetiiger
EHITUSE TEEKAART 2040

Emissioon *tuh t CO2e*	2022	2024	2026	2028	2030	2032	2034	2036	2038	2040	KOKKU	Aastas
Hoonete ehitus	1168	930	840	761	712	675	617	560	505	450	*-61,4%*	*-5,2%*
Hoonete rekonstrueerimine	85	83	88	95	106	123	114	106	97	88	*4,1%*	*0,2%*
Infra (teed) ehitus ja remont	270	361	350	335	316	294	226	213	197	179	*-33,5%*	*-2,2%*
Materjalide tootmine (sh eksport)	1630	1595	1555	1508	1456	1397	1305	1209	1108	1002	*-38,5%*	*-2,7%*
KOKKU	3153	2970	2832	2699	2590	2488	2262	2087	1907	1720	*-45,4%*	*-3,3%*
Sidumine *tuh t CO2e*	2022	2024	2026	2028	2030	2032	2034	2036	2038	2040	KOKKU	Aastas
Puit	212	205	223	243	263	285	297	309	321	333	56,6%	2,5%
Betoon	57	52	52	53	54	55	53	52	51	50	-13,1%	-0,8%
KOKKU	270	257	276	296	317	339	350	361	372	382	41,7%	2,0%

Kliimaseadus sätestab

kliimapoliitika eesmärgid vähemalt kümnendi täpsusega

põhimõtted kliimapoliitika kujundamiseks

eesmärkide täitmise vastutuse jaotuse

kliimapoliitika rahastamise ja riigieelarve kujundamise kooskõla

püsiva seiremehhanismi eesmärkide täitmise üle

aruandluse ning selleks vajalike andmete kättesaadavuse korra

Sektoriülesed väljakutsed

+ Vajadus keskenduda võimalustele, seda saab meie valdkond edukalt pakkuda
+ Ehitusvaldkonna sekkumiste mõjud väljenduvad pika viitajaga, samas 15a-st kaugemale on sektoriteülene ebamäärasus KHG heite vaates väga suur
+ Andmed ja mudelid vajavad täpsustamist ning arendamist
+ Vaja kokku leppida, millest lähtuda meetmete prioriseerimisel (sidumine, sotsiaalmajanduslik mõju, kohanemine, elurikkus)
+ Heitemahukate tegevuste piiramine vs sotsiaalmajanduslikud aspektid
+ Konkurentsivõime ja —eelise tagamine ning toetamine

Töörühma peamised ettepanekud

+ Hoonete ja ehituse (tarbimise) panus KHG vähendamisse vaja IPCC metoodikas välja tuua
+ Lähtumine vajalik EED, EPBD ja RED-s komplektina seatud baastasemest
+ ESG ja CO2 emissioonide vähendamise kriteeriumid — hoone ja asukoha kohta
+ Ühtlane rahastus korterelamute renoveerimisele
+ Teadus- ja arendustegevuse vajadus ehitustehniliseks ja protsessialaseks innovatsiooniks
+ Mugavad digitaalsed lahendused ja andmeruum (edaspidi ekspordiartikkel)
+ Ruumilises planeerimises tihedamat linna soosivad ja valglinnastumist pärssivad tingimused, samuti eraldi tähelepanu elurikkusele ning transpordi- ja kasutuseta maa targemale kasutusele
+ Liigiti lammutamist ja materjalide ringlussevõttu soosivad meetmed, näiteks ladestustasu tõus
+ Muutuste käivitamine läbi riigihangete
+ Universaalsete kompetentside edendamine (ka iseehitamine), vajame juurde koolitajaid

Põhimõtted/meetmed

Allikad:

+ **Infoks direktiivide baastase**
+ **Rohetiiger – ehituse teekaart**
+ **RenoWave projekti tulemused**
+ **Hoonete rekonstrueerimise pikaajaline strateegia**
+ **Elukeskkonna arengukava alusuuring**
+ **Ehituse pikk vaade 2035**
+ **Üleriigiline planeering 2050 lähteseisukohad**
+ **Eesti kliimaambitsiooni tõstmise võimaluste analüüs**
+ **...**

Värsked direktiivid - baastase

+ EED: 11,7% energiasäästu eesmärk (2030. a vrld 2020. a tehtud projektsiooniga, sh 21,2 TWh kumulatiivset säästu!
+ EED: Kogu avalikule sektorile 1,9% energiasäästu eesmärk, hoonetele 3%
+ RED: Tungivalt soovituslik 49% taastuvenergiat hoonete lõpptarbimises
+ EPBD: Heitevabad uued hooned al. 2030. a
+ EPBD: Hoonete CO2 jalajälje arvutusnõue 2028. a, piirmäärad 2030. a
+ EPBD: 16% renoveerimise nõuded 2030. a olemasolevale hoonefondile
+ EPBD: Laadimistaristu ja päikesepaneelide paigaldamise nõuded

RenoWave

+ MEPS eramutele ja mitteeluhoonetele
+ Jätkata renoveerimistoetustega kõigile hoonetele CO2 tuludest
+ Maksusoodustus eramute renoveerimisele
+ Kinnisvaramaks kõigile hoonetele
+ CO2 maks kõigile hoonetele
+ Elektriautode laadimistaristu väljaarendamine

Hoonete rek. strateegia

+ Uute tehnoloogiliste lahenduste kasutuselevõtt
+ Teadus- ja arendustegevuse edendamine (suuresti kaetud LIFE IP BuildEst tegevustega)
+ Teadlikkuse parandamine, sh andmed, auditid, juhendid, nõustamine
+ Kasutusest väljalangevate hoonete lammutamine
+ Laenude, käenduste, toetuste jätkamine, edasiarendamine
+ Elamuinvesteeringute käibefondi loomine

Ehituse pikk vaade

Eesmärk 5: lähtutakse ringmajanduse põhimõtetest

+ Jätkusuutliku ehitamise põhimõtete juurutamine (rakkerühm, õppekavad, teavituskanal, jätkusuutliku ehituse visioon)
+ Ringmajanduse printsiipide juurutamine (jäätmete kõrgem väärindamine, ehitiste pikem eluiga, andmed, ringlussevõtutehas)
+ Ruumiliste digiteisikute arendamine selliselt, et nad aitaksid paremini mõista ehitustegevuse ja kliimaeesmärkide täitmise omavahelisi seoseid
+ Ehitise eluringi mõju hindamismetoodika välja töötamine ja juurutamine
+ Uuenduslike finantsmehhanismide väljatöötamine ja rakendamine (CO2 kaubandus, EPC mudel, CO2-heite toetus ärikinnisvarale)

Üleriigiline planeering 2050* (1)

3.1.1 Kliima: Üleriigilise planeeringu koostamisel on läbivateks teemadeks kliimamõjude vähendamine ja kliimamuutustega kohanemine

+ Maahõive hierarhia ehk maa- ja ruumikasutuse prioriteetide määratlemine, suuniste andmine järgmise tasandi riigiplaneeringutele.
+ Mulla - ja maaressursi kestlikku kasutust väljendava maakasutuspoliitika planeeringutes rakendamise põhimõtete väljatöötamine, sh ehitustegevuse suunamine juba inimkasutuses aladele, rohealade kasutuselevõtu vältimine
+ Valdkondlike transpordi, energeetika, tööstuse, põllumajanduse, metsanduse, elamumajanduse, teenusesektori ning laiemalt ettevõtluse ja tööhõive kliimaeesmärkide ruumimõjude omavaheline seostamine ja tervikliku kliimapoliitilise ruumivaate loomine.

Üleriigiline planeering 2050* (2)

+ Kliimapoliitikast tulenevate piirkondlike spetsialiseerumise suuniste määratlemine (nt Lääne-, Saare-, Rapla- ja Pärnumaa taastuvenergia tootmisest lähtuvad võimalused energiamahuka ettevõtluse kavandamiseks).
+ Kliimariskide maandamise vajadusest lähtuvate hoonestuse ja rajatiste paigutamise ning kujundamise põhimõtete väljatöötamine maakasutustüüpide kaupa. Kliimamuutuste valguses sotsiaalmajanduslikult tundlike piirkondade määratlemine edasiste tegevuste täpsemaks suunamiseks.
+ Läbivate planeerimispõhimõtete määratlemine kliimariskidega (nt üleujutus-, erosiooni- ja maalihkeoht, veevarustuse ja kanalisatsioonitaristu kliimakindlus, kombineeritud sademeveesüsteemide kasutamine jms) arvestamiseks.

Elukeskkonna arengukava uuring (1)

2.1 Asustusstruktuur ja taristu

+ Hinnata üle rohevõrgustiku funktsionaalsus asustuse suunamisel. Rohevõrgustiku, sh linnaliste rohealade ja —koridoride toimimise soodustamiseks on otstarbekas kasutada laiemat meetmete paketti kui alade kavandamine ja tingimuste seadmine planeeringutes.
+ Omavalitsuste piiriülene koostöö on võti jätkusuutliku ruumistruktuuri planeerimisel. Kaaluda tasub maakondlike arendusorganisatsioonide võimestamist ja ka omavalitsuste planeerijate-arhitektide-ehitusnõunike koostöövõrgustike toestamist.

Elukeskkonna arengukava uuring (2)

+ Kehtiv planeerimisseadus ei sisalda sobivat tööriista linnaregioonide piiriüleseks planeerimiseks. Formaalselt on võimalik paralleelselt menetleda üld-, teema- või eriplaneeringut erinevates omavalitsustes, kuid praktikas on see ebamugav, konarlik ja aeganõudev. Kaaluda võiks kas planeerimisseaduse täiendamist konkreetse planeeringuliigiga või rõhutades koostöö- ja väljaspool seaduslikke planeeringuid langetatavate ruumiotsustega arvestamise vajadusi konkreetsete regulatsioonidega. Pilootprojektina on otstarbekas koostada Tallinna linnaregioooni planeering.
+ Laiendada Transpordi ja liikuvuse arengukavas 2035 toodud printsiipi, mille järgi hinnatakse maanteede ja raudteede ehitamise vajadust kompleksselt, kogu liikuvuse ja kõikide transpordiviiside planeerimisele. Eeskujuks tasub võtta Rootsi nelja-astmeline planeerimisprintsiip, mille järgi uue taristu ehitamine on liikuvuse vajaduse rahuldamiseks viimane lahendusvariant. Sarnane printsiip võiks olla kasutusel ka teiste valdkondade ruumiotsuste puhul.

Elukeskkonna arengukava uuring (3)

+ Ühistranspordisõlmede lähedusse tuleb suunata suuremahulist, tihedust tõstvat kinnisvara- ja tõmbekeskuste arendust (silmas pidades kõrget ruumikvaliteeti). Sage ja mugav ühistranpordiühendus peab olema kinnisvaraarenduse eelduseks.
+ Töötada välja avaliku sektori kava maade strateegiliseks omandamiseks ühistranspordikeskse jt säästvaid liikumisviise soodustava maakasutuse suunamiseks.
+ Töötada välja mitte-ehituslikud jm kulu-tõhusad meetmed jalgsi- ja jalgrattaga liikumiste soodustamiseks kohtades, kus eraldi uue taristu ehitamine pole võimalik, otstarbekas, liiga kulukas (nt liikluse rahustamine, pop-up jalgrattateed, olemasoleva ruumi ümberjagamine, piirkiiruse alandamine, liikluskorralduse muutmine) — erinevates asulatüüpides.

Elukeskkonna arengukava uuring (4)

+ Kahanemisega kohandumine vajab täiendavat mõtestamist ja läbimõeldud suuniseid planeerimisest väljaspool paiknevates valdkondades - institutsionaalses, insener-tehnilises, sotsiaalmajanduslikus ja looduskeskkonna vaates.
+ (Taastuv)energeetika roll ruumikasutuse kujundajana vajab teadvustamist ja stsenaariumite ning suunistena käsitlust üleriigilisel tasandil nii regionaalses kui kohalikus vaates.

Elukeskkonna arengukava uuring (5)

2.4 Keskkonnasäästlik ehitamine ja hoonete energiatõhusus

+ Seada sisse kohustus hoonete ja elupiirkondade süsinikujalajäljega arvestamiseks.
+ Tugevdada nõudeid ja koostada juhendmaterjale keskkonnasäästlike planeerimisviiside juurutamiseks.
+ Vajalik on kokku leppida elamupiirkonna renoveerimise terviklahenduse (hooned ja hoonetevaheline kaasaegne väliruum) rollijaotus riigi ja omavalitsuse vahel (energiatõhusus riigi, väliruum rohkem KOV vastutusala).
+ Juurutada kestva hoolduse põhimõtted, seada vastavad normid ja koostada juhendid.

Elukeskkonna arengukava uuring (6)

2.5 Linnaloodus

+ Toetada linnaloodusega seotud algatusi haridus- ja teadusasutustes, ka kodanikualgatusi.
+ Koostada mitmekesiste rohealade planeerimise alane juhendmaterjal, juurutada planeerimispraktika ja tegevusprogramm.
+ Seada piirid land take jätkumisele — töötada välja regulatsioon inimkasutuses oleva maa-ala laienemise pidurdamiseks.

2.7 Materjalid ja ringmajandus

+ „Materjalipankade" loomine materjalide korduskasutuse soodustamiseks;
+ Projekteerimistavade ja — normide ümberkujundamine ringmajanduse hoogustamiseks;
+ Ehitisregistri täiustamine kasutatud materjalide detailandmetega.

Rohetiiger – ehituse teekaart

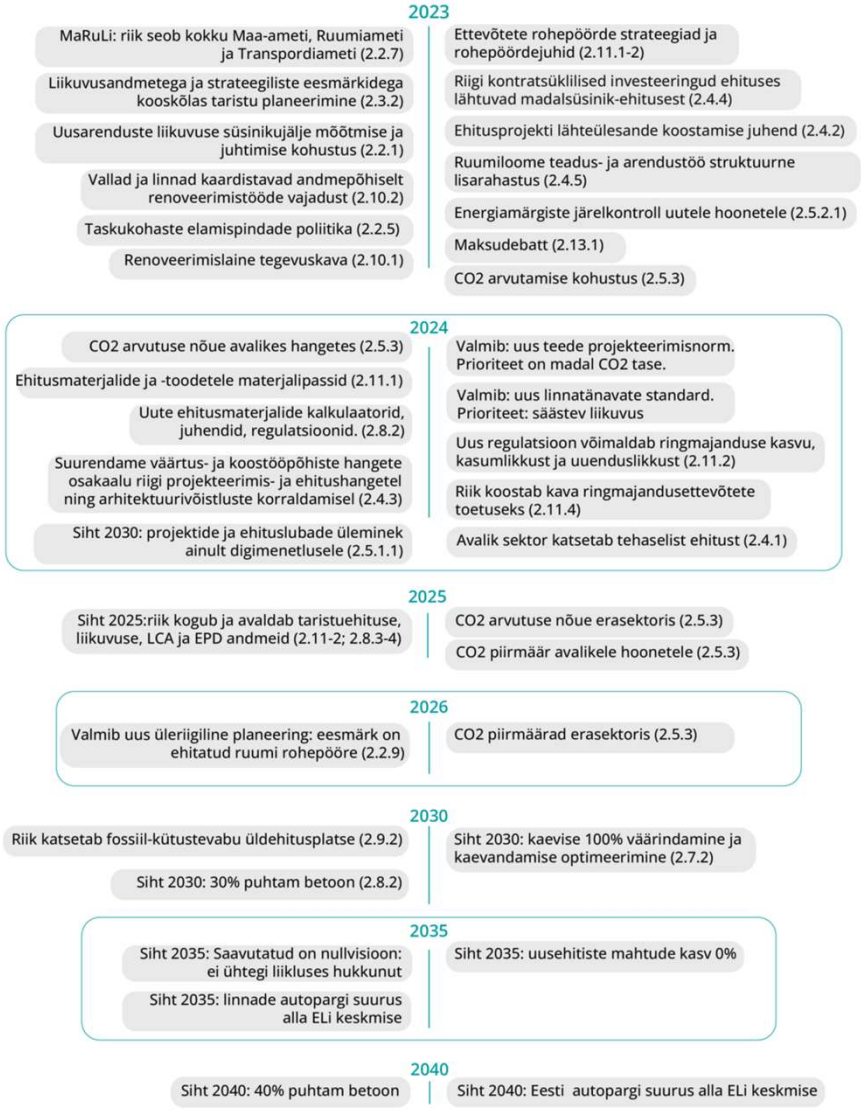

Rohetiiger – ehituse teekaart (1)

+ 3D digikaksik: e-ehituse platvorm, kuhu riik on koondanud teenused, mille abil on kättesaadavad eri planeeringute, liikuvuse, raiemahtude, ehitus- ja ruumiregistrite andmed
+ Erasektori ruumiandmete kogumine ja nende anonüümne avaldamine
+ Hoonete eluringi andmete kogumine
+ Muuta kohustuseks mõõta ja juhtida uusarenduste liikuvuse süsinikujälge
+ Ehitusõiguse sidumine süsinikuprognoosidega ja taristutasu
+ Uue riikliku parkimisnormatiivi seadmine

Rohetiiger – ehituse teekaart (2)

+ Elamute renoveerimise programmi suurendamine
+ Taskukohaste elamispindade poliitika
+ Kaotatakse ära ühepereelamu maakasutusnormatiiv
+ Maa-amet, Ruumiamet ja Transpordiamet koondatakse ühte kesksesse ametisse
+ Kohalikud omavalitsused määravad asula geograafilised (kasvu)piirid
+ Planeerimisseaduse muutmine nii, et see tagab väikese süsinikujäljega planeeringud

Rohetiiger – ehituse teekaart (3)

+ Omavalitsused palkavad peaarhitekti ning laiendavad valla planeerimismeeskonda
+ Riik kogub, analüüsib ja avaldab terviklikult taristu, liikuvuse ja süsinikuemissioonide andmeid
+ Riik muudab taristu planeerimise aluspõhimõtted nii, et need põhineksid liikuvusandmetel ja oleksid kooskõlas säästva liikuvuse ja nullvisiooni eesmärkidega
+ Riik järgib taristuehitusel ja liikluskorralduses nullvisiooni ning nõuab selle täitmist omavalitsustelt

Rohetiiger – ehituse teekaart (4)

+ Riik muudab seadusega kohustuslikuks taristu, liikuvuse ja ruumiplaneerimise süsinikujälje vähendamise
+ Riik loob uue asutuse, mis käsitleb liikuvust, taristut ja ruumilist planeerimist terviklikult
+ Riik uuendab taristu planeerimise regulatsioone nii, et need oleksid kooskõlas säästva arengu väljakutsete ja eesmärkidega
+ Riik loob uued taristu rajamise hangete põhimõtted, et vähendada uuenduste kaudu ehituslikku jalajälge
+ Riik määrab uue vastutaja elektriautode laadimisvõrgustiku arendamiseks

Rohetiiger – ehituse teekaart (5)

+ Avalik sektor piloteerib tehaseehitust, et ehitada efektiivselt ja ringmajanduslikult
+ Riik aitab luua ehitusprojekti lähteülesande koostamise juhend
+ Riik tõstab väärtus- ja koostööpõhiste hangete osakaalu riigi projekteerimis- ja ehitushangetel ning arhitektuurivõistluste korraldamisel
+ Riigi kontratsüklilised ehitusinvesteeringud lähtuvad eelkõige madalsüsinikehitusest
+ Struktuursed muudatused ruumiloome teadus- ja arendustöö toetamises

Rohetiiger – ehituse teekaart (6)

+ Erialaliidud mitmekordistavad teadus- ja arendustööd
+ Ruumiloome ja ehituse hariduse kaasajastamine roheoskustega
+ Riik integreerib süsinikuneutraalse ehituse põhimõtted riiklikesse õppekavadesse
+ Süsinikujälje arvutamine ja piirmäärad ehitusprojektides
+ Seadused ja määrused tuleb kaasajastada nii, et need vastaksid uutele digilahendustele, ei takistaks sujuvat töövoogu ega dubleeriks protsesse.
+ Riik mõõdab avalikes hoonetes ruumitõhusust ja parandab seda

Rohetiiger – ehituse teekaart (7)

+ Riik juurutab lähteülesande mõõtmise ja parandamise süsteemi, alustades süsteemse Projekti Info Päringu (ingl Request for Information) andmete kogumisest ja avaldamisest.
+ Riik kaasajastab standardid ja viime need vastavusse rohepöörde eesmärkidega
+ Projektide ja ehituslubade digimenetlus aastaks 2030
+ Riik standardib BIMi kasutamise ehitussektoris, sest mudelis saab süsinikujälge arvutada automaatselt
+ Nõuete, juhendite ja koolituste kaudu julgustab riik BIMi kasutuselevõttu.

Rohetiiger – ehituse teekaart (8)

+ Projekteerimistarkvarade ettevõtted loovad süsinikujälje mõõtmise Eesti turule mõeldud liidesed
+ Riik tellib uutele hoonetele ühekordse energiamärgiste järelkontrolli
+ Arendajate ja peatöövõtjate ehituskvaliteeti tõendab energiamärgis
+ Riik jõustab hoonete sisekliima määruse ning aitab kohalikel omavalitsustel koolimajade ja lasteaedade ventilatsioonid korda teha
+ Riik tellib ja katsetab uuenduslikke kütte- ja jahutuslahendusi
+ Süsinikujälje metoodika rakendamine
+ Eesti ehitustoodetele keskkonnadeklaratsioonid aastaks 2025

Rohetiiger – ehituse teekaart (9)

+ Soovitame Tartu Ülikooli uuringu “Kohalike omavalitsuste roll rohepöörde elluviimisel” juhendmaterjale
+ Riik kasutab sobiva projekti korral alliansshankeid
+ Erasektor asendab masinad ja seadmed, mis töötavad ainult fossiilkütustega, süsinikujälge vähendatakse 2030. aastaks 15% ja 2040. aastaks 50%.
+ Kaevandamismahud viiakse miinimumini tänu sellele, et kaevist väärindatakse täies ulatuses

Rohetiiger – ehituse teekaart (10)

+ Riik kaasajastab kaevandamisõiguse tasu madalsüsinikehituse põhimõtetega
+ Töö lõpetanud karjäärid muudetakse eelistatult tagasi metsaks, et süsinikku siduda
+ Riik soodustab põlevkivi aheraine ja põlevkivituha väärindamist
+ Riik soodustab hoonete lammutamisel saadava mineraalse teisese toorme kasutamist nii hoonete kui ka rajatiste ehitamisel
+ Riik soodustab ringmajandust ehitusmaterjalide kaevandamisel ja valmistamisel

Rohetiiger – ehituse teekaart (11)

+ Riik motiveerib vähendama materjalide kaevandamise ja tootmise süsinikujälge
+ Väikse süsinikujäljega ehitusmaterjalide kasutuse soodustamine
+ TalTech loob keskkonnadeklaratsioonide andmebaasi; riik toetab ettevõtjaid süsinikujälje arvutamisel
+ Regulaarsed uuendused ja täiendused riiklikule ehitusmaterjalide CO2 andmebaasile
+ Avalik sektor aitab suurendada puitehituse osakaalu ja vähendab bürokraatiat

Rohetiiger – ehituse teekaart (12)

+ Riik parandab sektorite puitkonstruktsioonide ja -ehitamise pädevust
+ Ehitusprojektides ja ehitusplatsidel mõõdetakse süsinikujälge
+ Riik katsetab 2030. aastast fossiilkütustevabu üldehitusplatse
+ Tellija peab planeerima projekti ajagraafiku selliselt, et see arvestaks tõenäoliste ilmastikutingimustega.
+ Riik loob renoveerimislaine tegevuskava
+ Vallad ja linnad selgitavad andmepõhiselt välja renoveerimistööde vajaduse

Rohetiiger – ehituse teekaart (13)

+ Üldplaneeringutes uusehituse mahud seotakse renoveerimise mahtudega
+ Suurendatakse LIFE IP BuildEST tegevuste rahastust
+ Riik kehtestab materjalipasside kasutamise korra
+ Uus regulatsioon võimaldab ringmajanduse kasvu, kasumlikkust ja uuenduslikkust
+ Riik loob mustermajad uute, modulaarsete hoonete ehitamiseks
+ Riik koostab kava, et saaks ehituses toetada ringmajandusettevõtteid
+ Riik aitab igati Life IP BuildEST projekti soovitusi ellu viia ja selle tulemusi levitada

Rohetiiger – ehituse teekaart (14)

+ Riik tellib ringmajandusuuringuid ühes prooviuuringutega
+ Puuduvate standardite loomine
+ Materjalipangad koos uue dokumentatsiooniga
+ Teadmistepõhine pikem vaade: kvaliteete elukeskkonna arengukava
+ Keskkonnaamet teeb katselubade pilootprojektid
+ Kõik organisatsioonid mõõdavad oma tegevuse süsinikujälge ja vähendavad seda
+ Ettevõtted loovad oma rohepöördestrateegiad ning positsioonid ettevõtte juhatuses

Rohetiiger – ehituse teekaart (15)

+ Erialaliidud loovad oma liikmetele rohepöörde teekaardi aastani 2040
+ Riik tellib ruumiloomekoolitused era- ja avalikule sektorile
+ Riik seab ruumiloome terviklikus lähenemises esikohale elanikkonnakaitse
+ Erakonnad alustavad maksudebatti ehitatud ruumi rohepöörde toetamiseks (sh süsinikumaks kontori- ja kaubanduskinnisvarale)
+ Riik loob madalsüsinikehituseks vajalike tehnoloogiate kiirendid
+ Riik suurendab ehituse rohepöörde võimekust uute poliitikakujundajate palkamise abil
+ Rohepöörde ja madalsüsinikehituse katsetamise meede

Kliimamuutustega kohanemine

Kliimamuutustega kohanemine

- **Roheline kokkulepe** rõhutab ka seda, et hoolimata senistest kliimamuutuse mõju leevendamise jõupingutustest on kliimamuutused jätkuvalt suur surveallikas nii globaalsel kui ka kohalikul tasandil ning tuleb võtta tugevamaid meetmeid ohjamaks kliimamuutustest tulenevat mõju.

- Kliimamuutuste suhtes vastupanuvõimelise Euroopa kujundamine — **ELi uus kliimamuutustega kohanemise strateegia** seab pikaajalise visiooni, et aastaks 2050 on Euroopa Liit kliimamuutuste suhtes vastupanuvõimeline ühiskond, mis on kliimamuutuste vältimatu mõjuga täielikult kohanenud.

- **Euroopa kliimamäärus** sätestab, et EL liikmesriikidel peab olema riiklik kohanemise strateegia ja tegevuskava, mille elluviimise kohta riigid perioodiliselt aru annavad ning mida korrapäraselt ajakohastatakse.

Kliimamuutustega kohanemine

TERVIS JA PÄÄSTEVÕIMEKUS 1

Päästevõimekus on tasemel, et reageerida kliimamuutustest tingitud hädaolukordadele ning inimeste teadlikkus riskidest on kõrge, mistõttu osatakse oma tervist ja vara kaitsta.

MAAKASUTUS JA PLANEERIMINE 2

Tormi-, üleujutus- ja erosioonirisk on maandatud, soojussaare efekti on leevendatud, inimasustuse kliimakindlust on suurendatud.

LOODUSKESKKOND 3

Tagatud on liikide, elupaikade ja maastike mitmekesisus, ökosüsteemide soodne seisund ning sotsiaalmajanduslikult oluliste ökosüsteemiteenuste pakkumine: näiteks vee ja õhu puhastamine, toit, puit, tolmeldamine.

BIOMAJANDUS 4

Oluliste sektorite jätkusuutlikkus on tagatud põllu-, metsa-, vee-, kala- ja puhkemajanduse ning turba kaevandamise kliimateadliku planeerimisega.

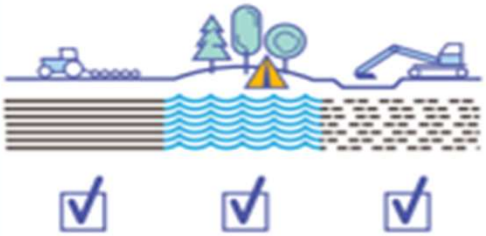

MAJANDUS 5

Ettevõtted suudavad reageerida kliimamuutustega kaasnevate mõjudega ja kasutada ära nendega seotud uusi võimalusi, näiteks uute põllukultuuride kasvatamine, tuuleenergia efektiivsem kasutamine, puiduproduktsiooni ja suveturistide arvu kasv.

ÜHISKOND JA TEADLIKKUS 6

Inimeste teadlikkus kliimamuutustega kaasnevatest riskidest ja võimalustest on suurenenud ning Eesti osaleb aktiivselt rahvusvahelises kliimapoliitikas.

TARISTU JA EHITISED 7

Elutähtsate teenuste (nt elektri- ja gaasivarustus, andmeside, ringhääling, kanalisatsioon, transpordivõrk) kättesaadavus pole vähenenud ning hooned on ehitatud arvestades kliimamuutusi ja energiatõhusust.

ENERGEETIKA JA VARUSTUSKINDLUS 8

Kliimamuutuste tõttu ei ole vähenenud energiasõltumatus, -turvalisus, varustuskindlus ja taastuvenergiaressursside kasutatavus ning ei suurene primaarenergia lõpptarbimise maht.

Kliimaseadus – ruumiloome ja hooned – II töörühma kohtumine

KLIIMAMINISTEERIUM

Ivo Jaanisoo
elukeskkonna ja ringmajanduse asekantsler
8. veebruar 2024

Midjourney.com